

PODPORA PROJEKTŮ KE ZLEPŠENÍ ZÁSOBOVÁNÍ PITNOU VODOU V RÁMCI OPERAČNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ 2014-2020

Ing. Ivana Vrábliková

Státní fond životního prostředí ČR, Olbrachtova 2006/9, 140 00 Praha 4;
ivana.vrablikova@sfpz.cz

ÚVOD

Od vstupu České republiky do Evropské unie jsou prostředky strukturálních fondů a Fondu soudržnosti významným nástrojem pro podporu staveb a technologií k zlepšení dodávek pitné vody. Již v programovém období 2004-2006 byla z Fondu soudržnosti zainvestována řada důležitých vodárenských staveb, z Fondu soudržnosti bylo možné podpořit projekty s náklady nad 10 mil. EUR; prostředky směřovaly do rekonstrukce sedmi úpraven vod, rekonstrukce 100 km vodovodních sítí a výstavby 28 km nových vodovodních sítí. Příjemci podpory byly většinou tzv. smíšené společnosti – vlastníci a zároveň provozovatelé vodohospodářské infrastruktury. Z Evropského fondu pro regionální rozvoj pak byly podpořeny projekty s náklady do 10 mil. EUR pro obce do 5 000 obyvatel; podporu získalo deset projektů za účelem výstavby 77 km nových vodovodních sítí a rozšíření čtyř úpraven vody. Na tyto programy úspěšně navázal Operační program Životní prostředí 2007-2013.

OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ 2007-2013

Pro programové období 2007-2013 bylo pro opatření ke zlepšení dodávek pitné vody alokována z Fondu soudržnosti v rámci Prioritní osy 1 Operačního programu Životní prostředí částka 171 151 tis. EUR. Prioritou programu bylo napojení nových obyvatel na vodovodní síť a zlepšení kvality dodávané pitné vody. Bylo možné podpořit i projekty rekonstrukcí vodovodní sítě v případech, pokud byl stávající stav materiálu vodovodní sítě příčinou nevyhovující kvality dodávané vody.

Pro oblast pitné vody byly vyhlášeny dvě výzvy, ve všech ostatních výzvách bylo možné požádat souběžně o podporu na výstavu kanalizace a vodovodu. Za toto programové období bylo vybudováno 10 nových úpraven vody, 475 km nových vodovodních sítí, 135 km nových přivaděčů pitné vody; vedle toho 23 úpraven vody, 132 km vodovodních sítí a 29 km přivaděčů prošlo rekonstrukcí. Díky podpořeným projektům zlepšené zásobování pitnou vodou ovlivní 1,350 mil. obyvatel a 32 945 obyvatel se nově napojí na veřejný vodovod.

K 31.3.2016 bylo na projekty řešící čistě oblast pitné vody vyčerpáno 4,411 mld. Kč z Fondu soudržnosti a 259,536 mil. Kč z prostředků Státního fondu životního prostředí ČR.

Přehlednou informaci o počtu podpořených projektech a alokaci Fondu soudržnosti na oblasti podpory Prioritní osy 1 uvádí následující Tabulka 1.

Tabulka 1. Prioritní osa 1 – alokace na oblasti podpory a schválené projekty

	Alokace FS (tis. EUR)	Počet schválených projektů	Podpora FS schválené projekty (tis. Kč)
Snížení znečištění vod	1 461 543	788	40 531 526
Zlepšení jakosti vody	171 151	74	4 561 751
Omezování rizika povodní	87 613	595	2 330 065

OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ 2014-2020

Pro programové období 2014-2020 je otevřen nový Operační program Životní prostředí 2014-2020. Oblast pitné vody je opět zařazena pod Prioritní osu 1 Zlepšování kvality vody a snižování rizika povodní, do specifického cíle 1.2 Zajistit dodávky pitné vody v odpovídající jakosti a množství. Oproti minulému programovému období došlo k podstatnému snížení alokace prostředků na celý program, tedy i na celé odvětví vodohospodářské infrastruktury (viz Tabulka 2). Pro oblast pitné vody však pokles není tak markantní jako u jiných oborů, pro projekty určené k zlepšení dodávek pitné vody je vymezeno 115 315 tis. EUR, což je 15 % z celkové alokace na Prioritní osu 1.

Tabulka 2. Porovnání alokací pro Operační program Životní prostředí 2007-2013 a Operační program Životní prostředí 2014-2020

	Operační program Životní prostředí 2007-2013 (tis. EUR)	Operační program Životní prostředí 2014-2020 (tis. EUR)
Operační program Životní prostředí celkem	4 643 206	2 636 864
Prioritní osa 1	1 720 308	768 767
Oblast zlepšení jakosti pitné vody	171 151	115 315

Podporované aktivity

Základní principy a strategie programu je ukotvena v Programovém dokumentu pro Operační program Životní prostředí 2014-2020, který byl schválen na úrovni Evropské komise. Detailnější rozpracování podporovaných aktivit, podmínek přijatelnosti projektů a způsobilosti výdajů přináší Pravidla pro žadatele a příjemce v Operačním programu Životní prostředí pro období 2014-2020. Tento dokument je schvalován na národní úrovni Monitorovacím výborem Operačního programu Životní prostředí 2014-2020, nicméně po předchozím projednání se zástupci Evropské komise.

Nový program je cílený především na zvýšení počtu obyvatel zásobovaných kvalitní pitnou vodou. Oproti Operačnímu programu Životní prostředí 2007-2013 lze podpořit zásobování pitnou vodou ve všech obcích, není zde omezení z hlediska velikosti řešené lokality, jejího umístění nebo počtu napojených obyvatel na vodovod. Výstavba nového vodovodu je však podmíněna existencí nebo současným vybudováním vyhovujícího systému likvidace odpadních vod. Dalším cílem je zabezpečení stability dodávek pitné

vody, a to především v oblastech, kde jsou nekvalitní vodní zdroje a kde dochází k problémům s dodávkou v době sucha. U opatření ke zlepšení kvality pitné vody je kladen důraz na prioritní zlepšení jakosti surové vody používané pro výrobu vody pitné, zaměřit se na zlepšení jakosti zdrojů jak podzemních tak povrchových vod a jejich ochranu, s cílem snížení míry úpravy surové vody na vodu pitnou. Podporovaná opatření jsou rozdělena do dvou aktivit:

- aktivita 1.2.1 - výstavba a modernizace úpraven vody a zvyšování kvality zdrojů pitné vody včetně výstavby a modernizace systémů (technická opatření) pro ochranu zdrojů pitné vody v jejich bezprostřední blízkosti, sloužících veřejné potřebě
- aktivita 1.2.2 - výstavba a dostavba přivaděčů a rozvodných sítí pitné vody včetně souvisejících objektů, sloužících veřejné potřebě.

Základním východiskem pro podporu projektů je jejich přínos, projektem musí dojít buď k napojení nových obyvatel na vodovod nebo ke zlepšení kvality nebo zvýšení množství dodávané pitné vody. V podaných žádostech je třeba popsat stávající neuspokojivý stav, identifikovat problém, doložit nedostatečnou kapacitu či nevyhovující kvalitu pitné vody, v případě intenzifikací úpraven vody uvést, v jakých parametrech dojde ke zlepšení jakosti dodávané pitné vody. Podstatnou změnou oproti předcházejícím programům je přístup k rekonstrukcím infrastruktury - nelze podpořit rekonstrukce přivaděčů, rozvodných sítí pitné vody ani objektů na síti. Nadále platí, že řešení musí být v souladu s Plánem rozvoje vodovodů a kanalizací území krajů. Minimální výše přímých způsobilých výdajů na projekt jsou 3 mil. Kč.

Příjemci podpory, výše podpory

Příjemci podpory mohou být především obce, města, svazky obcí, společnosti a organizace, které jsou vlastníky vodohospodářské infrastruktury pro veřejnou potřebu ve smyslu zák. č. 274/2001 Sb. o vodovodech a kanalizacích. Základní podmínkou pro získání dotace z Fondu soudržnosti je zajistit následující provoz vodohospodářské infrastruktury v souladu s Přílohou č. 6 Programového dokumentu. Oproti minulému programovému období dochází ke změně způsobu odpočtu příjmů projektu, a tím i určení výše podpory. Příjmy projektu nejsou odečítány metodou výpočtu finanční mezery, nýbrž odpočtem paušální sazbou ve výši 25 % (metodou flat rate). Reálná výše podpory pak představuje 63,75 % z celkových způsobilých výdajů projektu. V tomto programovém období již neprobíhá automatické kofinancování projektů ze Státního fondu životního prostředí ČR, je však možné požádat o půjčku z Národních programů na zajištění vlastních zdrojů do výše způsobilých výdajů.

Projektový cyklus a hodnocení žádostí

Žádosti o podporu jsou předkládány formou výzev, střednědobý harmonogram výzev se počítá s vyhlášením výzev pro specifický cíl 1.2 do roku 2018 s četností 1x ročně. Znamená to, že na projekty pitné vody je plánováno v průběhu programu vyhlášení čtyř výzev s rovnoměrným rozdělením alokace prostředků Fondu soudržnosti. V říjnu 2015 byla pro tento specifický cíl otevřena první soutěžní výzva s alokací Fondu soudržnosti 1,6 mld. Kč s ukončením příjmu žádostí 5. ledna 2016. V rámci této výzvy bylo podáno celkem 43 žádostí, rozhodnutí o schválení projektů k podpoře je plánováno na červen 2016.

Žádosti o podporu jsou podávány prostřednictvím jednotného informačního systému MS2014+, projekty prochází na Státním fondu životního prostředí ČR kontrolou formální a věcné přijatelnosti, následně probíhá hodnocení projektů. Hodnotící kritéria jsou vždy zveřejněna souběžně s vyhlášením výzvy, jsou v nich ukotveny principy pro výběr operací dle Programového dokumentu. Návrh hodnotících kritérií probíhá v tematických pracovních skupinách a následně jsou schválena Monitorovacím výborem. U projektů vodohospodářské infrastruktury tomu předcházelo navíc i připomínkové řízení obornou veřejností. Pro specifický cíl 1.2 Zajistit dodávky pitné vody jsou bonifikovány projekty, které řeší napojení nových obyvatel na vodovod, řeší odstranění problému v místech, kde současná kvalita pitné vody nenaplnuje požadavky Směrnice 98/83/ES o jakosti vody určené pro lidskou spotřebu, kde dochází k překročení hodnoty u ukazatele dle Vyhlášky č.252/2004 Sb., nebo byl vydán zákaz či výjimka k užívání vody k pitným účelům. Po technické stránce jsou preferovány projekty nákladově efektivní, u projektů úpraven vody mají prioritu řešení na úrovni BAT. Dále je nově zavedené hledisko vyšší projektové připravenosti, projekty s uzavřenou smlouvou o dílo na realizaci opatření nebo vydaným stavebním povolením získají vyšší počet bodů.

Přílohou žádosti je standardizované vyjádření příslušné Krajské hygienické stanice, které je jedním z podkladů pro hodnocení žádostí. K žádosti je však třeba spolu s projektovou dokumentací předložit i ostatní podklady, v kterých budou zdůvodněny cíle a účel projektu, naléhavost řešení, bude popsán současný nevyhovující stav a zároveň budou definovány cílové parametry projektu. Je častou praxí, že přílohou žádosti je pouze projektová dokumentace zahrnující technické řešení, podklady z kterých by byl patrný záměr a smysl projektu, však v žádosti chybí. Podrobnější a obsáhlejší zdůvodnění je třeba dodat u rekonstrukcí úpraven vody s cílem zlepšení kvality pitné vody, kdy příčinou nedostatečné kvality dodávané pitné vody je nevyhovující kvalita surové vody. Takovou investici je možné podpořit pouze tehdy, pokud zlepšení kvality surové vody nelze dosáhnout vyšší ochrannou zdroje vody nebo zlepšení kvality zdroje není v potřebném časovém horizontu či za ekonomicky přijatelných podmínek dosažitelné. U projektů zdrojů vody a úpraven vody je potřeba připojit rozbor surové vody.

Po ukončení hodnocení žádostí zasedá Výběrová komise, která rozhodne o doporučení/nedoporučení projektů k financování, následně jsou žadatelé prostřednictvím MS2014+ informováni o výsledku. Úspěšným žadatelům je vydán dokument Registrace akce, který je příslibem poskytnutí dotace. Následně, po uzavření zadávacích řízení a nabytí právní moci stavebního (vodoprávního) rozhodnutí, lze vydat právní akt o poskytnutí podpory (Rozhodnutí o poskytnutí dotace) a je možné zahájit financování z prostředků Evropské unie. Tím však projekt nekončí – po realizaci stavby a její kolaudaci se tzv. závěrečným vyhodnocením akce dokládá naplnění účelu dotace a začíná běžet desetiletý následný monitoring.

Veškeré informace o programu, závazné i doporučující dokumenty, harmonogramy výzev, informace o vyhlášených výzvách a aktuální zprávy naleznete na webových stránkách www.opzp.cz.

Literatura

1. Programový dokument Operační program životní prostředí 2014-2020
2. Pravidla pro žadatele a příjemce pro Operační program životní prostředí 2014-2020
3. Zdroj dat Státní fond životního prostředí ČR